

ปัญหาการให้ความคุ้มครองมีมตามกฎหมายลิขสิทธิ์¹

จุฑามาศ นามไพร์²

เนื่องจากปัจจุบันมีการพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้ง่ายมากขึ้น อีกทั้งเมื่อสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อคนในสังคมในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดรูปแบบการสื่อสารหรือการส่งสารที่หลากหลายมากขึ้นตามไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น การสื่อสารผ่านสติ๊กเกอร์ (Sticker) และมีม (Meme) ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและสามารถพบเห็นได้ทั่วไปบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีมมักเกิดจากการที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตนำรูปภาพที่พบเห็นได้ทั่วไปบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาทำการดัดแปลง เสริมแต่งไปในรูปแบบต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วมีมมักจะสื่อความหมายไปในทางตลกขบขัน การล้อเลียน เสียดสีซึ่งเป็นการล้อเลียน เสียดสีทั้งต่อผู้รับมีมหรือแม้แต่ผู้สร้างมีมสร้างขึ้นเพื่อล้อเลียนหรือเสียดสีตนเอง นอกจากนี้มีมจะถูกใช้เพื่อสื่อสารในระดับบุคคลแล้วยังมีการนำมีมไปหาประโยชน์หรือหากำไรทางอ้อมอีกด้วย จึงเป็นปัญหาที่นำมาสู่การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการให้ความคุ้มครองมีมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ทั้งในเรื่องของการพิจารณาความเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ การได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในงานมีม ลักษณะการใช้งานมีมที่อาจเข้าลักษณะของการละเมิดลิขสิทธิ์ อีกทั้งการพิจารณาการใช้งานมีมในลักษณะของงานแปรรูปสัมบูรณ์ (Transformative Works)

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการให้ความคุ้มครองมีมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองมีม และกฎหมายลิขสิทธิ์ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจว่ามีมสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ มีมที่เป็นงานต้นฉบับ และมีมที่เป็นงานดัดแปลง โดยมีมทั้งสองประเภทยังมีแนวโน้มว่าจะสามารถสื่อความหมายได้ไม่แตกต่างกัน แต่มีสิ่งที่น่าสนใจคือความสร้างสรรค์ในมีมแต่ละประเภทยังมีปริมาณการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน อีกทั้งยังมีมีมที่เป็นการนำรูปภาพที่ไม่เหมาะสมมาใช้สร้างเป็นมีม ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาให้มิมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งตามบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เพียงพอ รวมถึงการพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับข้อยกเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาการให้ความคุ้มครองมีมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิฑิต และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาปัญหาการให้ความคุ้มครองมิมตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษาสามารถสรุปแต่ละประเด็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง ปัญหาการพิจารณาให้มิมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ จากการศึกษาค้นคว้าแยกการพิจารณาการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในมิมโดยแบ่งมิมเป็นสองประเภท คือ มิมที่เป็นงานต้นฉบับ และมิมที่เป็นงานดัดแปลง โดยจะพิจารณาจากปริมาณความสร้างสรรค์ในการสร้างมิมแต่ละประเภท ทั้งในมิมที่เป็นงานต้นฉบับที่ผู้สร้างมิมได้ริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยตนเอง สร้างงานมิมขึ้นมาเองทั้งในส่วนที่เป็นรูปภาพและส่วนที่เป็นคำมาประกอบรูปภาพ และสำหรับมิมที่เป็นงานดัดแปลง เมื่อมิมเกิดจากการที่ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต นำเอารูปภาพมาสร้าง โดยการแก้ไข เพิ่มเติม หรือดัดแปลงในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มเติมคำ วลี หรือประโยคต่าง ๆ รวมไปถึงการใส่เอฟเฟ็คต์บางอย่างเข้าไปในภาพเพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้มากขึ้น จึงเกิดข้อที่น่าพิจารณาว่างานการแก้ไข หรือเพิ่มเติมดังกล่าวนั้นเป็นการสร้างสรรค์ที่เพียงพอที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ และเนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เองก็มิได้บัญญัติถึงลักษณะของความสร้างสรรค์ว่าควรมีอยู่อย่างไร อีกทั้งหากปรากฏว่ามีมิมนั้นเป็นงานที่มีความสร้างสรรค์ที่เพียงพอแล้วควรได้รับความคุ้มครองในฐานะงานประเภทใดตามความในมาตรา 6 ประกอบมาตรา 4 และมีข้อควรพิจารณาว่าหากมิมนั้นมีเนื้อหาที่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน มิมนั้นยังควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่

จากการศึกษาพบว่า การพิจารณาให้มิมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์หรือไม่ นั้นควรพิจารณาจากการสร้างมิมเป็นสำคัญ โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความสำคัญกับความคิดริเริ่มด้วยตนเอง (Originality) ระดับความสร้างสรรค์ที่ปรากฏในมิม (Expression of idea) รวมไปถึงการใช้ความพยายาม (Creative Effort) ในการสร้างงานและงานนั้นต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมาย โดยในมิมที่เป็นงานดัดแปลง โดยเป็นการเพิ่มเติมคำ วลี หรือประโยคเข้ามาในภาพนั้นถือว่าได้ใช้ความสร้างสรรค์ที่เพียงพอที่จะได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ นั้น ต้องศึกษาประกอบกับลักษณะของความเป็นงานสร้างสรรค์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ก็มิได้ให้ความหมายของงานสร้างสรรค์ไว้ มีเพียงแต่ความหมายของงานสร้างสรรค์ที่ศาลฎีกาเคยให้ไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ 5202/2552 ที่มีใจความตอนหนึ่งว่า “...งานที่จะได้รับความคุ้มครองในลักษณะของงานศิลปกรรมนั้น แม้กฎหมายจะไม่ได้มุ่งประสงค์ให้งานนั้นต้องมีคุณค่าทางศิลปะ แต่ก็ต้องเป็นงานที่สร้างขึ้นด้วยตนเอง (Originality) ในลักษณะที่ควรจะได้รับคุ้มครองตามกฎหมาย หากใช้เป็นเพียงงาน (Work) ซึ่งทำขึ้นโดยทั่วไปเท่านั้น สำหรับภาพกราฟฟิครูปประกายดาว (STARBURST) แม้จะเป็นงานที่สร้างขึ้นด้วยตนเองแต่ก็มีความแตกต่างจากรูปประกายดาวที่ปรากฏอยู่ทั่วไปสำหรับสินค้าอื่น ๆ เพียงส่วนเล็กน้อย และไม่เป็นสาระสำคัญถึงขนาดที่จะเป็นงานสร้างสรรค์ (Original) อันควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย”

นอกจากนี้การพิจารณาให้มิมเป็นงานประเภทใดนั้นแม้ว่ามีจะประกอบไปด้วยคำ วลีหรือประโยค อันอาจพิจารณาถึงความเป็นงานวรรณกรรมได้ แต่ลักษณะของงานวรรณกรรมนั้นมีข้อสังเกตว่างาน วรรณกรรมนั้นหมายถึงงานที่มีเจตนาเสนอข้อมูล หรือการชี้แนะ หรือความเพลิดเพลินในการอ่าน เช่น จดหมาย หรือสมุดคำตอบในการสอบ งานวรรณกรรมไม่จำเป็นต้องมีคุณภาพถึงขนาดที่เรียกว่าวรรณคดี หรือมีคุณค่าทางวรรณกรรมชั้นสูง หากแต่เพียงเป็นงานที่มีความประสงค์เพื่อเสนอข้อมูล การชี้แนะ แนะนำ หรือเพื่อความเพลิดเพลินในการอ่าน และสิ่งที่ไม่ถือว่าเป็นงานวรรณกรรม คือการสรรหาคำมารวมกับเป็น ประโยคสั้น ๆ เช่น Advertising Slogan ชื่อพรรคการเมือง หรือการสรรหาคำมาแต่งวลี หรือประโยคสั้น ๆ เช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นงานวรรณกรรมเนื่องจากไม่มีเนื้อหาที่เพียงพอจะเป็นงานวรรณกรรม และเมื่อมิมนั้นมี ส่วนประกอบที่สำคัญคือรูปภาพ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรมที่นำมาใช้เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อความหมาย โดย การใช้งานเช่นนี้เป็นการใช้ประโยชน์อย่างอื่นนอกเหนือจากการชื่นชมคุณค่าในตัวงาน มิมจึงเป็นงาน สร้างสรรค์ประเภทศิลปประยุกต์ ตามมาตรา 6 ประกอบมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

การพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของมิมโดยเงื่อนไขนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาประกอบกับคำพิพากษา ฎีกาที่ 3705/2530 ที่ตัดสินว่าบุคคลจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ งานนั้นต้องเป็นงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น โดย ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อวิธีโอเทปของกลางที่โจทก์อ้างว่าเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มีบทแสดงการร่วมเพศระหว่าง ชายและหญิงบางตอนอันเป็นภาพลามก ซึ่งผู้ใดทำหรือมีไว้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับในการค้าอันเป็นความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 งานของโจทก์จึงมิใช่งานสร้างสรรค์ตามความหมายแห่ง พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ จึงเกิดข้อที่น่าพิจารณาว่าหากมิมที่เป็นการนำเอารูปภาพลามกหรือภาพพระพุทธรูป มาสร้างเป็นมิม ในการศึกษาผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างการนำภาพพระพุทธรูปมาสร้างมิม ซึ่งการกระทำอันจะ เป็นความผิดฐานเหยียดหยามศาสนาหรือไม่นั้นต้องพิจารณาถึงความหมายของคำว่าเหยียดหยาม ซึ่งหมายถึง การดูหมิ่น และจะต้องเป็นการกระทำต่อวัตถุหรือสถานที่ที่เป็นที่เคารพเท่านั้น หากเป็นการ กระทำต่อบุคคลผู้ปฏิบัติศาสนา เช่น พระภิกษุ บาทหลวง อีหาม่าจะไม่เป็นความผิดตามมาตรานี้ และการ พิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของมิมในลักษณะนี้ต้องพิจารณาเป็นกรณีไป ซึ่งหากว่าการกระทำใดเป็น ลักษณะของความผิดตามกฎหมาย งานนั้นไม่ก็อาจเป็นงานสร้างสรรค์ได้ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 3705/2530

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จากการศึกษาผู้ศึกษาได้แบ่ง ลักษณะของการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในมิมนั้นสามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 ประการคือ การ สร้างมิมและการใช้มิม กล่าวคือ เมื่อพิจารณาจากการสร้างมิม หากเป็นการนำเอางานที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง ลิขสิทธิ์มาสร้างเป็นมิมซึ่งก่อนจะพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการละเมิดหรือไม่นั้นควรทราบก่อนว่า งานประเภทใดที่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์และงานประเภทใดที่ไม่ได้รับการคุ้มครอง โดยในการศึกษาผู้ ศึกษาสรุปว่าการนำเอางานที่ไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์มาทำการดัดแปลงสร้างเป็นมิมไม่เข้าลักษณะ ของการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด เนื่องจากงานดังกล่าวไม่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์แล้ว

งานดังกล่าวหมดอายุการคุ้มครองแล้วสาธารณชนก็สามารถใช้ประโยชน์จากงานดังกล่าวได้ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดอายุของการให้ความคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ไว้ก็เพื่อให้สาธารณชนได้มีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานดังกล่าวได้ซึ่งเป็นไปตามหลักความสมดุลระหว่างประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์และประโยชน์ของสาธารณชน ดังนั้น การกระทำใด ๆ ต่องานดังกล่าวย่อมไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และสำหรับการสร้างมีมเป็นการดัดแปลงงานของผู้อื่นนั้นจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ เมื่อการสร้างมีมเป็นการนำเอารูปภาพซึ่งเป็นงานที่ได้รับการคุ้มครองของผู้อื่นมาใช้โดยมิได้รับอนุญาตและเป็นการทำซ้ำ ดัดแปลงในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของงานเดิม การกระทำดังกล่าวย่อมไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ อย่างไรก็ตามกฎหมายก็ได้บัญญัติถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ด้วยตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งให้ถือว่าไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ในประเด็นนี้ผู้ศึกษาเห็นว่าการสร้างมีมเพื่อใช้ในการสื่อสารลักษณะของการส่งสารระหว่างบุคคล เป็นการใช้เพียงแคในระดับบุคคล กล่าวคือเป็นการใช้เพื่อประโยชน์ตนเองหรือเพื่อประโยชน์ตนเองและบุคคลอื่นตามมาตรา 32(2) ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่สำหรับการใช้งานมีมของผู้อื่นเพื่อการแสวงหากำไร หรือหาประโยชน์โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เช่นนี้ก็อาจเข้าลักษณะของการกระทำอันเป็นการละเมิดได้ ซึ่งในการศึกษาผู้ศึกษาได้ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศแคนาดาที่ได้บัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับการสร้างสรรค์งานขึ้นใหม่โดยใช้งานของผู้อื่นขึ้นเป็นมาตราเฉพาะ กล่าวคืออนุญาตให้บุคคลธรรมดาในรัฐนั้นสามารถใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นในการสร้างสรรค์งานใหม่ได้โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ไว้โดยเฉพาะอีกด้วย

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการพิจารณาให้มิมเป็นงานแปรรูปสัมบูรณ์ (Transformative Works) ซึ่งหลักการแปรรูปสัมบูรณ์เป็นหลักที่มาจากคำพิพากษาของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาในการตัดสินคดีละเมิดลิขสิทธิ์ โดยหากว่าการใช้งานดังกล่าวมีลักษณะเป็นการแปรรูปสัมบูรณ์ซึ่งหากมีการแปรรูปสัมบูรณ์มากเท่าใดก็ยิ่งเข้าลักษณะของการใช้งานที่เป็นธรรม (Fair use) มากเท่านั้น โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาคืองานใหม่ทำขึ้นเพื่อแทนที่งานเดิมหรือไม่ พิจารณาจากระดับการเปลี่ยนแปลงเทียบกันระหว่างงานเดิมและงานใหม่ หากงานใหม่นั้นถึงขนาดที่ได้สื่อสาร หรือแสดงออก หรือให้ความหมายใหม่กับงานและการใช้งานนั้นเปลี่ยนวัตถุประสงค์ไปจากเดิม ถือว่างานใหม่นั้นได้แปรรูปสัมบูรณ์ไปจากเดิม ถือเป็นการใช้งานที่เป็นธรรมและไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จากการศึกษาพบว่าเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการใช้งานมีมเป็นการนำภาพที่มีอยู่แล้วมาเพิ่มเติมเพื่อสื่อสิ่งใหม่ ซึ่งอาจไม่เกี่ยวกับงานเดิม ยกตัวอย่างเช่น การนำเอาภาพส่วนตัวส่วนหนึ่งจากงานภาพยนตร์มาเติมคำ วลี หรือประโยคเข้าไปเพื่อล้อเลียน เสียดสีบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับงานที่นำมาดัดแปลง เช่นนี้จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการใช้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการศึกษาพบว่าเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของงานภาพยนตร์ กลับกลายมาเป็นการใช้เพื่อเป็นตัวกลางในการล้อเลียนหรือเสียดสีสิ่งอื่น ผู้ศึกษาเห็นว่าการใช้มีมนี้มีรูปแบบการใช้งานที่แตกต่าง

ไปจากงานเดิม มีการเปลี่ยนวัตถุประสงค์การใช้ เป็นการใช้งานที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด และการใช้มีมในลักษณะนี้ก็ไม่เป็นการแทนที่งานเดิม ดังนั้น การใช้มีมจึงเป็นลักษณะของงานแปรรูปสัมบูรณ์ตามหลักของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา การกระทำดังกล่าวจึงไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามหลักนี้ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันศาลไทยยังมีได้นำหลักนี้มาปรับใช้กับการพิจารณาข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์แต่อย่างใด

จากการศึกษาปัญหาการพิจารณาความเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ในมีม ลักษณะของการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และการพิจารณาให้มีมเป็นงานแปรรูปสัมบูรณ์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. เพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 โดยเพิ่มบทนิยามของ “งานสร้างสรรค์” โดยให้หมายความว่า งานที่แสดงออกซึ่งความคิดที่ผู้สร้างสรรค์ได้ใช้ทักษะ สติปัญญา ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์งานขึ้นอย่างเจตนาที่จะให้เจตงานนั้น

2. แก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ศิลปกรรม (7) งานศิลปะประยุกต์จากคำว่า “...นอกเหนือจากการชื่นชมในคุณค่าของตัวงานดังกล่าวนั้น เช่น นำไปใช้สอย นำไปตกแต่งวัตถุหรือสิ่งของอันเป็นเครื่องใช้หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า” เป็นคำว่า “...นอกเหนือจากการชื่นชมในคุณค่าของตัวงานดังกล่าวนั้น เช่น นำไปใช้สอย นำไปตกแต่งวัตถุหรือสิ่งของอันเป็นเครื่องใช้หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า รวมถึงการนำไปใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ หรือตัวกลางในการสื่อความระหว่างบุคคล”

3. เพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 7 สิ่งที่ไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์โดยเพิ่มอนุมาตรา 6 ดังนี้ “... (6) งานที่ขัดต่อกฎหมาย”

4. เพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 โดยเพิ่มอนุมาตรา (10) นำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาใช้หรือประกอบในการสร้างงานเพื่อการวิจารณ์ เสียดสีหรือล้อเลียนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

5. เพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 32 โดยเพิ่มอนุมาตรา (11) การดัดแปลงงานในลักษณะของการแปรรูปสัมบูรณ์

อีกทั้งเพื่อประโยชน์แห่งมาตรา 32 เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามในมาตรา 4 คำว่า “การแปรรูปสัมบูรณ์” หมายถึง การดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งการดัดแปลงดังกล่าวมีลักษณะและวัตถุประสงค์ของการใช้งานที่เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ทั้งนี้ต้องไม่เป็นการแข่งขันหรือแทนที่งานต้นฉบับ”

ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติอันเกี่ยวกับลักษณะของการกระทำที่เป็นการยกเว้นการ

ละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์และสามารถใช้งานดังกล่าวเพื่อเป็นการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และผลงานใหม่ๆ ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติจิกร วัจนะสวัสดิ์. **กฎหมายอาญา ภาคความผิดเล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงสยาม พิมพ์ครั้งที่ 2557).
- คณินิจ ขาวแสง. “ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์อันเกี่ยวกับงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยใช้งานของผู้อื่น: บทวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศแคนาดาและไทย.” **วารสารนิติศาสตร์** 47, 2 (มิถุนายน 2561): 336.
- ชมพูนุช ศิริสวัสดิ์. “งานแปลงรูป (Transformative Works).” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์**, 2562.
- ปภาศรี บัวสุวรรณ. **คำอธิบายกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2563.
- สมชาย รัตนเชื้อสกุล. “การแปรรูปสำเนาในงานอันมีลิขสิทธิ์: ข้อพิจารณาจากคดีภูเก็ล.” **วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 8, 1 (มิถุนายน 2559): 161
- วันวิสาข์ คงสกุล. “ปัญหาการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณางานศิลปกรรมเมื่อมีการแปรรูปสำเนา (Transformative).” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง**, 2563.
- ประมวลกฎหมายอาญา
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5202/2552
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3705/2530